

**Beretning ved Årsmødet for Landsudvalget for Svin
tirsdag den 23. Oktober 2001
ved formand for Landsudvalget for Svin, Gårdejer Lindhart Nielsen.**

Dansk svineproduktion er en succes. Vores logo i den danske svinesektor burde være en humlebi. Teoretisk set kan den ikke flyve, men den gør det alligevel.

Sådan er det også med dansk svineproduktion.

På trods af et relativt højt omkostningsniveau og et erhvervs-klima, der godt kunne være bedre, så klarer vi os flot i forhold til mange af vores udenlandske kollegaer.

De kigger med undren på Danmark og leder efter hemmeligheden bag den danske svinesektors succes. Svaret er ikke enkelt.

Internationale forskere søger forklaringen i vores struktur og andelsbevægelsen. Jeg tror det er rigtigt.

Jeg tror også, at det skal søges i vores vilje til at udvikle og omstille vores bedrifter i takt med at ny faglig viden og teknik dukker op. Vi tør tro på fremtiden og vi investerer løbende store beløb i bedriftens udvikling.

Hele tiden har vi de fremtidige udviklingsmuligheder for øje.

Tænk ti år tilbage: løsgående søer var for de få udvalgte, kvælstof / fosfor reduktion var kun noget vi snakkede om. Og Multi-site var et ukendt fremmedord.

Tænk tyve år tilbage: gylletanke, to etagers klimastalde og bundne søer var spændende teknologi.

Op og prøv så at tænke tredive år tilbage: så har vi billedet af en produktion, der er totalt forskellig fra det vi kender i dag.

Image

Det er en fantastisk udvikling, og den fortsætter.

Måske er vores budskaber om den udvikling ikke trængt igennem hos den øvrige befolkning. Og måske er befolkningen heller ikke særligt interesseret.

Folk vil blot have en garanti for:

- at dyrene behandles godt
- at produktionen ikke forurener
- og svinekød er sikkert at spise

Det viser en grundig holdningsanalyse, som Danske Slagterier har fået foretaget. Den er generelt positiv.

Undersøgelsen viser også, at hvis vi kan leve op til ovennævnte tre hovedkrav, ja så kan vi stort set gøre, som det passer os. Og det må da vist siges at være en tillægsgevinst, der er til at tage og føle på.

Desværre afslører undersøgelsen også en udbredt opfattelse blandt mange forbrugere. At store produktionsenheder - i moderne sprogbrug kaldet industrilandbrug - ikke lever op til ovenstående krav.

Her har vi et problem, som vi skal have gjort noget ved. Godt nok er det "kun" en myte, men i realiteternes verden er der næppe noget så sejlivet som netop myter. Det bør vi gøre os klart.

Vi skal prise os lykkelige over, at vi har været på forkant med dyrevelfærd, miljø og fødevarer-sikkerhed. De bløde parametre er for længst blevet afgørende i de store stalde.

Alle her i salen ved at grisen ikke kan mærke om den går i en stor eller lille besætning, og alle ved at gyllehåndteringen foregår mindst ligeså forsvarligt i større besætninger som i små.

Så vi skal sige det lige ud til politikere og presse.

I kan vælge mellem udvikling og det betyder større bedrifter, eller I kan vælge afvikling af den danske svinesektor. Det er budskabet!!!

Grisene vælger nemlig i stadig stigende grad at vokse op på større gårde. De flytter adresse til renoverede og nye stalde. Og dermed over i moderne stalde der lever op til kravene om dyrevelfærd.

Som svineproducenter kan vi godt gøre endnu mere reklame for os selv! Der er allerede meget i gang. Landbrug On-line ser spændende ud. Og jo flere lokale initiativer desto bedre.

Grøn Søndag var en stor succes!

I kan roligt vise åbenhed og lukke byfolk ind. Der er ingen risiko. Heller ikke for smitte af grisene.

Folk var godt tilpas med det, de så i staldene.

Der går endda rygter om, at mange besøgende synes "bønder virker helt normale".

Strukturudvikling

Baggrunden for grisens vandrings mod større enheder er økonomisk. Regnskaberne viser en nærmest lineær sammenhæng mellem forrentning og besætningsstørrelse.

Mindre besætninger har en forrentning på 2,3 pct. mens større besætninger har en forrentning på 8 pct. af landbrugsaktiverne. Det er egentlig ikke underligt, at det også er de større producenter, som investerer mest - i kroner og relativt set.

En holdningsundersøgelse blandt landboforeningsformænd viser, at 2/3 mener at lempelse eller fjernelse af Landbrugsloven er en forudsætning for at erhvervet kan sikre sig den vækst, der er nødvendig for at klare sig internationalt.

I dag er vi 13.000 producenter. Knap 6000 kan betegnes som fuldtids svineproducenter. Og vi bliver stadig færre.

Jeg vil godt understrege, at vi i Landsudvalget hellere ser der bliver slagtet svin end der bliver slagtet besætninger.

Og vi ser hellere end gerne en mangfoldighed af besætningstyper og besætningsstørrelser.

Vores opgave er alene at pege på de faglige og økonomiske perspektiver for dem der ønsker at være svineproducenter nu og i fremtiden.

Man kan sagtens være en effektiv og dygtig producent med et positivt resultat, selvom besætningen er lille.

Det vi påpeger er, at omkostningerne pr. produceret gris på langt sigt vil være større i små besætninger og at antallet af producerede svin, der skal til for at hjembringe en rimelig lønindkomst hele tiden vil stige.

Det er ikke de store danske besætnings skyld at de mindre stopper produktionen.

Her er helt andre og internationale markedskræfter på spil. En stadig skærpet konkurrence og stigende produktivitet over hele verden slår igennem på noteringen. I Danmark, i EU og på eksportmarkederne.

Men strukturudvikling betyder også en stigning i antallet af små deltidsbrug med og uden husdyr. Faktisk er der nu flere brug med under et halvt års arbejde end heltidslandbrug. Indtjeningen er gennemsnitligt kun 7.000 kr. om året, men det er attraktivt at bo på landet i et godt stuehus med masser af plads, højt til himlen og frisk luft omkring sig og sine.

En stor produktion af svin i Danmark medfører en lang række fordele også for de små besætninger:

- Slagteriernes kapacitet og markedsføringsomkostninger kan holdes på et lavt niveau pr. gris.
- Forsøgs- og udviklingsarbejdet vedrørende svineproduktion kan holdes på et højt niveau i forhold til andre lande. I Norge bruger de stort set det samme på avlssystemet som vi gør i Danmark, men deres produktion er kun 1/10 af vores. Svenskere, der også har en lille produktion, overvejer nu om de fortsat skal have deres eget avlssystem.
- Servicesektoren, Stald- og foderstofindustrien m.v. har et stort kundeunderlag og dermed mulighed for at gennemføre rationaliseringer og udviklingsarbejde.

På den måde er vi alle med til at løfte hinandens muligheder. Det er én af dansk svineproduktions helt store styrker. Både vi og i særdeleshed politikere og journalister har tendens til at glemme det i den meningsløse diskussion om hvor mange svin der kan være i Danmark.

Konkurrence fra udlandet

Når jeg taler om store besætninger tænker jeg på enheder på 800 - 1.000 søer og en slagtesvineproduktion på 10.000 slagtesvin pr. år. Jeg tror ikke vi kommer til at se egentlig stor-produktion, som vi kender det fra projekter, der bliver etableret i USA og Østeuropa, mm. Men vi kommer til at mærke konkurrencen fra de store besætninger i udlandet.

Vores analyse over udviklingen de seneste 20 år viser, at det er lande med lave omkostninger og begrænsede reguleringer hvor produktionen stiger mest. USA, Canada, Spanien. Omvendt er det med lande som England og Sverige. Her falder den.

Udflagnings af svineproduktion popper hele tiden op. Artiklerne bliver læst med stor interesse. Specielt på en almindelig grå og kedelig dansk regnvejrsdag, hvor du sidder og bokser med gødningsplaner og miljøgodkendelser.

En minister toner måske frem i radioen med sin uforbeholdne og knivskarpe mening om dansk landbrug.

Samtidig dukker kontrollanter op fra både kommune, amt og fødevarerregionen. Tilmed skal de se de selv samme tal, som du allerede har sendt ind til 3-4 forskellige offentlige instanser. Så kan du godt drømme dig væk! F.eks. til Brasilien.

Brasilien har enorme landområder, hvor du kan købe en hektar jord for 5-8.000 kroner. Der dyrkes to afgrøder om året - majs og soja - og der findes ikke en gris, og dermed smitterisiko, i hundrede kilometers omkreds.

Her kan enhver der har penge etablere svineproduktionsanlæg med 10, 20, eller for den sags skyld 50.000 søer. Antallet bestemmer du selv.

Borgmesteren og indbyggerne i den nærmeste by tager imod med kyskhånd, som når store højteknologiske virksomheder slår sig ned i Ballerup, Fredericia eller Herning.

Lønnen er 1/10 af det vi kender i Danmark, og staldmedarbejdere, driftsledere og dyrlæger flytter gerne tusindvis af kilometer for at få arbejde.

Samlet set er produktionsomkostningerne på under 5 kr. pr. kg. svinekød. Klimaet er skønt og du går en lys fremtid i møde.

Udflagnings?

Men er det i virkelighed så besnærende som det lyder?

Indtil nu er det kun ganske få danske svineproducenter, der har kastet sig ud i udenlandske eventyr.

Vi kan lide Danmark, og det kan vores familier også.

På længere sigt må vi gå ud fra at nogle af de fordele vi umiddelbart ser i andre lande omkring miljøregler, ekspansionsmuligheder, jordpriser og lønninger i stigende grad vil blive harmoniseret. Ikke mindst i Østeuropa efterhånden som landene kommer med i EU.

Jeg synes ligeledes vi har til gode at se nogle overbevisende regnskaber fra de store selskaber - ikke mindst i USA.

Hvis vi som selvstændige svineproducenter har besætninger, der er så store, at de størrelsesøkonomiske fordele er udnyttet, har jeg svært ved at se fordelene ved de store selskaber.

Hvordan ville det gå hvis vi var ansat som fodermestre og vi havde agronomer og dyrlæger siddende på slagteriet, der bestemte alt vedrørende bedriftens overordnede udvikling og styring?

Til jer, der har lyst og modet til at gøre forsøget, ønsker jeg al mulig held og lykke. Jeres knowhow er guld værd.

Så vi vil helt sikkert se nogen få meget stor succes.

Men helt ærligt tror jeg vores muligheder for succes er mindst lige så store, hvis vi bliver hjemme under det danske flag!

Trods alt har vi en række fordele i Danmark, som det tager mange år at bygge op. Vi har et avlssystem, der giver os dyr af meget høj genetisk kvalitet, vi har en fælles strategi for slagteri og producenter. Og vi har en slagterisektor vi kan have tillid til.

Hånden på hjertet. Så kommer vi nok heller ikke så langt med den kapital en gennemsnits svineproducent kan mobilisere, hvis vi rykker teltpælene op.

De fleste af os har jo et nært og indgående kendskab til de danske låne- og kreditinstitutioner. Vi nyder godt af et kreditsystem som har stor tillid til dansk svineproduktion. Det så vi under lavkonjunkturen for et par år siden, og jeg er sikker på, at vi får glæde af det igen ved den næste lavkonjunktur.

Økonomi

Lige nu er økonomien dog ualmindelig god. Ingen kan være i tvivl om det.

For en sikkerheds skyld har jeg bedt Landboforeningernes Landskontor for Driftsøkonomi om at komme med en vurdering af det gennemsnitlige driftsresultat, så vi ved hvad vi taler om.

I 1999 under lavkonjunkturen betalte vi penge for at være svineproducenter, men det vendte i år 2000 med et gennemsnitligt driftsresultat på 416.000 kr. og prognoserne for i år tyder på ca. 700.000 kr.

Disse resultater skal ses i lyset af en arbejdsindsats på 2.600 timer. Hvis egenkapitalen på godt 3 mio. kr. skal forrentes med 3 pct., så har vi haft en gennemsnitlig timeløn på 127 kr. sidste år.

I de allerbedste tider som i år får vi en timeløn på et par hundrede kroner. Det er da ikke for meget for en moderne virksomhedsleder.

Til det økonomiske billede hører også, at erhvervets gældsbyrde er steget dramatisk i forbindelse med de dårlige år. I gennemsnit har vi en gæld på 6.9 mio. kr.

Nøglen til et ordentligt økonomisk resultat er godt håndværk, købmandskab og volumen.

Psykologisk set sidder pengene nok mere løst for tiden. Selvom vi nok har mere glæde af dem når lavkonjunkturen med usvigelig sikkerhed kommer.

Husk en krone er en krone uanset om den er tjent i gode tider eller i dårlige tider. Og det er lige så vigtigt at holde høj effektivitet i de gode tider.

Vel er der store konjunktur-udsving. Specielt i soholdet.

Men fakta er, at der er større forskel mellem de dygtigste og de dårligste soholdere. Selv i de dårligste tider tjente den bedste fjerdedel det samme som den dårligste fjerdedel i de gode tider!!!

Halvdelen af forklaringen skal søges i antal producerede grise. Seks grise i forskel pr. årssø er noget man mærker på bundlinjen. Resten skyldes primært godt købmandskab.

I slagtesvineholdet er billedet det samme som i soholdet: De dårligste tjener for lidt.

Der er forskel på næsten en halv foderenhed pr. kg. tilvækst mellem de bedste og de ringeste. Det svarer til 40 kr. pr. gris. Regnskabet viser samtidig, at de dårligste betaler 30 kr. mere for smågrisene. Det er en besynderlig og overraskende forskel.

En sammenligning af den beregnede og puljenoteringen viser nemlig, at der stort set ingen forskel er over en længere periode. Puljenoteringen ligger traditionelt højere om foråret og lavere om efteråret. I gennemsnit lå den i år 2000 knap 4 kr. under den beregnede notering og i øjeblikket ligger den ca. en 1 kr. over for i år.

Man kan godt betale ekstra for grisene, hvis de har bedre genetik, sundhedsstatus eller andre kvaliteter. Ellers er der ingen grund til at betale ekstra.

Jeg skal blot minde om, at Landsudvalget her i foråret lancerede et indeks for smågrisenes genetiske kvalitet. Mig bekendt er der ikke mange der går op i det lige for tiden. Men jeg kan love jer at vi vender tilbage med det ved næste lavkonjunktur, så sælger det nok lidt flere billetter.

Investering i fremtiden

I gennemsnit investerer vi 2,4 mia. kr. årligt i renoveringer og nybyggeri og derudover anvendes der ca. 500 mio. kr. på vedligeholdelse. Det er meget store tal, og jeg er sikker på, at vi lige nu ligger en del over gennemsnittet. Den gode økonomi og den politiske usikkerhed omkring retten til fremtidige udvidelser har sat ekstra turbo på udviklingen.

Vi er nu ved at realisere de projekter vi har haft liggende i skrivebordsskuffen.

Inden man kaster sig ud i store investeringer og udvidelser bør man lave et serviceeftersyn på sin nuværende og fremtidige situation.

- Hvad er kapacitetsomkostninger og levetid
- Hvordan bliver arbejdssituationen og hvilke job kan man tilbyde medarbejdere,
- hvad er målsætningen for familien,
- Hvad med bedriften, hvilke muligheder og trusler er der,
- Tag hensyn til naboer, lugt, jord osv. osv.

De fleste svineproducenter har et godt netværk i medarbejdere, kollegaer, rådgivere, bankfolk, mv. Brug dem hellere en gang for meget, end en gang for lidt.

Investeringerne i nye store velfærdsstalde gennemfører vi, fordi vi ved de er nødvendige. Og vi tror på en fremtid som svineproducenter. Det er ikke på grund af det erhvervspolitiske klima.

Erhvervs-klima og Landbrugspolitik

Det bliver sværere og sværere at finde ord som "lavt omkostningsniveau" og "effektivitet" i de mange papirer og planer fra Fødevareministeriet og EU.

På det område er erhvervet efterhånden overladt til sig selv.

EU-støtten går i retning af miljø, biodiversitet, dyrevelfærd, fødevarer-sikkerhed på bekostning af produktion og indkomst. Man taler om det multifunktionelle landbrug. Og i flere af de store lande ønsker man at flytte penge fra markeds politik til distriktsordninger. De samme tendenser ser vi i Wilhjelmsudvalgets oplæg.

Vi investerer millioner af kroner i mere dyrevelfærd og bedre miljø, men forbedringsstøtteordningen reduceres. Ordningen er i forvejen mere eller mindre ødelagt med de specielle krav som stort set ingen kan opfylde. Man må ikke udvide i forbindelse med omlægningen, og støtten falder jo større besætningen er. Hvad har størrelse med dyrevelfærd at gøre?

Samtidig kan vi konstatere at den nuværende regering pålægger landbruget nye byrder: Flere CO₂-afgifter og flere pesticid-afgifter.

De helt urimelige skatter på produktionsjord stiger år efter år.

Konsulent- og vikartilskuddene må endnu engang holde for.

Forskningsbevillingerne bliver helt meningsløst beskåret og går i stigende omfang til nicheproduktioner. Almindelig logik tilsiger ellers en højere grad af udvikling og forskning på de områder, hvor der er stor produktion og eksport.

Fødevareministeren taler om behovet for nye produktionsmetoder i landbruget. Hun nævner i flæng BSE-krise, antibiotikaforurenede fødevarer, genmanipulerede planter og dyr, forurening, stank og sprøjtemidler.

Det undergraver tilliden til vore fødevarer, siger hun.

Men hvem er det der undergraver?

I svinesektoren kan vi ikke genkende problemerne. Salmonellaniveauet er faldende. Vi bygger velfærdsstalde som aldrig før, og husdyrgødningen udnyttes bedre og bedre år for år.

Vi kan heller ikke genkende ministerens udtalelser om, at vi holder hånden over de brodne kar.

Det gør vi ikke. Vi kan naturligvis ikke acceptere svineproducenter der lader hånt om dyrevelfærd, medicinforbrug med videre.

Vi har bevist, at vi tager hånd om problemerne både individuelt og som erhverv.

Landsudvalget har i mange år haft en erklæret strategi om at være førende både med hensyn til effektivitet og de bløde parametre. Det vi kalder tovejsstrategien.

Vi har senest beskrevet vores mange mål og aktiviteter i rapporten "Svinesektoren på vej mod nye mål", sammen med DANSKE SLAGTERIER.

Hvis ministeren vil være med til at definere nogle realistiske målsætninger sammen med os. Ja, så flytter vi os gerne.

Miljø

Miljø har været årets helt store tema – politisk og i pressen:

- Bøvl med VVM-godkendelser
- Udpegning af følsomme områder
- Afstandskrav til bebyggelser
- Flydelag på gylletanke
- Wilhjelmsudvalg
- Vandmiljøplaner og ammoniakbehandlingsplaner
- Ny husdyrgødningsbekendtgørelse
- Og brug af egne tal

Miljøgodkendelser

Friluftsrådet vil protestere mod al udvidelse af landbrugsproduktionen. Det er totalt usagligt og et fuldstændig gratis synspunkt fra deres side. De pålægges jo ikke at betale for de rådighedsindskrænkninger som vi bliver ramt af.

Så er der lidt mere realisme i Wilhjelmsudvalgets oplæg – selvom der heller ikke er regnet på erhvervsøkonomiske konsekvenser. Og det faglige grundlag er diskutabelt. Miljøeksperter arbejder med meget stor usikkerhedsmargen.

Vi er enige i, at der skal tages særlige hensyn til sårbare naturområder, og vi har behov for en hurtig udpegning af disse begrænsede områder. I resten af landet bør der ikke være problemer med miljøgodkendelser.

Hellere regler for dem der ligger uheldigt, end regler for alle. Det er princippet!

Politikere og embedsmænd i amter og kommuner skal ikke efter forgodtbefindende kunne vende tommelfingeren opad eller nedad.

Sidste år kom der faktisk et godt oplæg fra Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening og landbruget. Det skulle sikre faste procedurer for miljøgodkendelser og skabe ro på området.

Det ser ud som om at Wilhjelmsudvalget har blokeret Miljøministeriets arbejde med dette projekt, og vi står stadig med en ansøgningspukkel af miljøgodkendelser.

Heldigvis ser det ud til at flertallet af VVM-screeningerne ikke ender som VVM-sager.

Afstandskrav

På andre områder kan der godt arbejdes hurtigt. Jeg tænker på Miljøministerens lynindgreb med afstandskrav efter sidste års massive tv-hetz mod svineproducenterne.

Kravet om godkendelser af alle udvidelser i en afstand på 300 meter fra samlede bebyggelse, er kun midlertidigt. Permanente afstandsgrænser skal drøftes som opfølgning på Vilhelm-udvalgets arbejde.

Vi er med på, at vi fremover primært må lægge produktionen, hvor den ikke generer. Det er en af hovedmålsætningerne i dansk svineproduktion. Men vi kan kun acceptere de 300 meter på følgende betingelser:

- Det er vigtigt med dispensationer til landbrugsbyggeri i det åbne land. Det har miljøministeren meldt positivt ud til amterne og han har dermed opfyldt ét af vore krav.
- Antal beboelsesbygninger skal sættes op fra 6 til 10 og landbrug skal ikke tælle med.

Besætninger, der er nødt til at udvide inden for afstandskravet, skal have en fair behandling i forhold til afstand, udvidelsens størrelse og indsatsen for at reducere lugtgener.

Husdyrgødningsbekendtgørelse

Vi har stadig ikke fået en ordentlig forklaring på de 140 kg N som maksimum pr. hektar, når vi taler om svinegylle fra år 2002. Men det er stadfæstet i oplægget til den nye husdyrgødningsbekendtgørelse fra Skov- og Naturstyrelsen.

Kravet til udbringningsareal og gylleaftaler øges altså med en femtedel i forhold til EU's kvælstofdirektiv, der siger maksimalt 170 kg N pr. ha.

Der kommer nye definitioner af dyreenheder, og totalt set er vi ikke dårligere stillet. Men soholdet får øget antallet af dyreenheder. En sobesætning med 240 dyreenheder får med de nye beregninger 257 dyreenheder.

Pludselig kan en række besætninger være omfattet af krav om miljøbekendtgørelser og øgede arealkrav. I øjeblikket er det uafklaret hvilken betydning ændringen har. Det er klart vi kræver ordentlige overgangsordninger.

Flydelaget skal være i orden fremover, ellers hedder det fast overdækning. Og vi skal have etableret endnu en kontrolordning i den forbindelse.

Nu er det jo ikke kun ulykker og stramninger, der vælter ned over os på miljøområdet.

Miljøgennembrud

Her ser I en klog mand. Det er Jørn Jespersen, SF'er og formand for Folketingets miljøudvalg. Han siger: "Det, samfundet skal interessere sig for, er landbrugets belastning af miljøet. For miljøet er det underordnet, hvor mange dyr landmanden ejer, det afgørende er, hvad der spredes ud på marken". (Jyllandsposten 12.10.01)

Ritt Bjerregård siger nu stort set det samme. Politikerne står nærmest i kø for at bakke op om en stor svineproduktion. Blot den ikke belaster miljøet!

Det er holdningsmæssigt og mentalt et gennembrud, der tager hensyn til både miljø og produktion, som vi skal være yderst tilfredse med.

I stedet for at gå ud fra standardtal, skal den enkelte bedrift alene vurderes på de næringsstoffer, der skal udbringes fra ejendommen. Kan de bortskaftes ved gylleseparering eller sænkes via fodring og effektivitet, kan arealkravet reduceres.

Fagligt set er det den rigtige løsning, og jeg regner med, at alle svineproducenter vil gå endnu mere aktivt ind i reduktionen af deres kvælstof og fosforudledning. Først nu er der for alvor motivation for en indsats.

Næringsstofregnskab

I nye husdyrgødningsbekendtgørelse åbnes der mulighed for at bruge egne tal ved beregning af harmoniarealet. Det vil sige, det areal man skal bruge til gylleudbringning.

Men reglerne er ikke optimale.

Skal man bruge egne tal, er udspillet fra Skov- og Naturstyrelsens side et maksimum på 30 kg. fosfor pr. hektar. Fra landbrugets side har vi fremhævet at 35 kg. fosfor bør være udgangspunktet, hvis man umiddelbart skal have svineproducenter til at gå ind i ordningen.

Et andet problem er at man kun kan bruge egne tal, hvis man har en miljøgodkendelse, hvor fosfor indgår.

I øjeblikket er der ikke en myndighed der er gearret til at håndtere næringsstofregnskaber.

Landmændene kan godt finde ud af det – men kan myndighederne?

Jeg foreslår at de offentlige miljøinstanser begynder at ruste sig til denne opgave.

Får vi lidt mere elegante regler på området, så vil jeg vove den påstand, at stort set alle svineproducenterne kan og vil lave et næringsstofregnskab inden for de næste 5 år.

Gødningsregnskaber og andre indberetninger skal naturligvis afleveres, og de skal afleveres til tiden. Bliver de ikke det skal der være sanktioner fra det offentlige side, men de skal være knyttet til den konkrete sag.

I svinesektoren må vi tage stærk afstand fra de nye regler om tilbageholdelse af støtte på et område, hvis der ikke er orden i papirerne på en andet område. Det er det, der på godt jysk hedder: NEJ til CROSS-COMPLIANCE.

Produktsikkerhed

Fødevarerikkerhed er ét af de hotteste emner i pressen. Men efterhånden er der ikke problemer af betydning i svinesektoren.

Det skulle da lige være de ekstra omkostninger vi har påtaget os. Men de har været nødvendige.

Antibiotikaforbruget er reduceret markant efter ophøret med de antibiotiske vækstfremmere. Og resultaterne fra resistensovervågningen ser gode ud.

GMO-foder har været her i 5 år. Det er kommet for at blive. Vi kan ikke se problemer i at bruge det, og vi kan levere svin uden GMO-foder, hvis det ønskes og der betales for det.

Hele problematikken omkring BSE og anvendelsen af kød- / benmel skal jeg ikke gå nærmere ind i. Det er trods alt ikke svinesektorens problem udover at vi nu har store ekstraomkostninger og manglende indtjening på kød- / benmel.

Salmonella

Vi har fået et godt greb om Salmonella i den danske svinesektor. Vi er langt foran i forhold til de øvrige lande.

Senest har vi forbedret udpegningssystemet og strammet op på fradraget så det også omfatter Niveau 2-besætninger.

Er de nuværende fradrag på 2 og 4 pct. af afregningsprisen ikke nok, er vi parat til at sætte fradraget yderligere op.

Salmonella DT 104 – ja, det er et emne i beretningen jeg ville ønske vi kunne springe over. Indtil nu er den fundet i 121 besætninger.

De ramte besætninger og fællesskabet har brugt, og bruger, mange anstrengelser og mange penge.

På lang sigt håber vi det generelle program til reduktion af Salmonella både i primærproduktionen og slagteriet medfører så stor sikkerhed for forbrugere, at der ikke er nogen grund til at håndtere DT 104 selvstændigt.

Det seneste år har da også budt på en positiv udvikling.

Vi har fået et nyt begreb – zoonosetilsyn – som lempet kravene til DT 104-besætninger, og dispensationen til at anvende varmtvandsslagueanlæg til slagtesvin fra DT 104-besætninger har sænket slagteriomkostningerne væsentligt.

De ekstra slagteriomkostninger dækkes solidarisk, så slagtesvinebesætningerne ikke bliver ramt på afregningen.

Et fradrag vil gøre det komplet umuligt at afsætte smågrise fra DT 104-besætninger.

Alligevel har en række soholdere haft svært ved at afsætte smågrisene. Fra Landsudvalgets side har vi derfor etableret en solidarisk ordning hvor tab ved videresalg minus 30 kr. under smågrisenoteringen dækkes ind af fællesskabet.

Brug af antibiotika

I dansk svineproduktion har vi en lang tradition for at håndtere antibiotika på en ordentlig og ansvarlig måde.

- Vi overholder tilbageholdelsestiderne og ligger i den absolutte verdenselite, når vi taler om fravær af antibiotikarester i svinekød
- Vi har et meget lavt antibiotikaforbrug i forhold til de fleste andre EU-lande
- Vi har obligatoriske besøg af dyrlæger, der lever af rådgivning og ikke medicinsalg

Yderligere bruger det offentlige betydelige ressourcer på at kontrollere og opgøre antibiotikaforbruget og resistensudviklingen i dansk landbrug. Og udviklingen går i den rigtige retning.

Efter ophøret med vækstfremmere kan det næppe komme som en overraskelse, at den receptordinerede antibiotika har udvist en stigning. Det vidste vi, men vi har hele tiden også undsagt de producenter, der alene anvender medicin, som en hurtig, og på kort sigt billig løsning for at få produktionen til at fungere, uden at tilpasse produktionssystem og foder til grisenes behov.

Når tallene fra VETSTAT, dvs. statens medicinregister, dukker op, er der ingen tvivl om, at diskussionen bliver yderligere forstærket.

Vi vil se en gruppe producenter der ligger markant højere end det store flertal. Jeg går ud fra, at de allerede nu i fuld gang med at omlægge rutinerne.

Et er givet. Det store flertal af svineproducenter skal ikke tages som gidsler i denne sag.

Problembesætninger skal håndteres målrettet frem for yderligere generelle stramninger og krav til alle besætninger.

Mund- og klovesyge og Smittebeskyttelse

Mund- og klovsygen begyndte sin hærgen i februar, og engelske landbrug er i chok. Foreløbig er 2.000 besætninger blevet ramt og næsten 4 mio. dyr er slået ned. Lykkeligvis ser epidemien nu ud til at være overstået.

Vigtige markeder udenfor EU lukkede på forkert grundlag vores eksport. Her gælder det om at vi fremover kan dele EU i regioner med forskellig status, når det gælder sygdomsforebyggelse og -bekæmpelse.

Før anden verdenskrig så man år med op til 100.000 udbrud i Danmark. En ihærdig indsats fik udryddet sygdommen i løbet af 60'erne. Siden har der kun været udbrud i 1982.

Alligevel skal vi til stadighed være på vagt. Vi skal have langt flere beredskabsøvelser med Fødevarerdirektoratet i spidsen. De har ganske enkelt været afholdt for sjældent.

Straks da mund- og klovsyge-alarmerne lød greb dansk landbrug og myndigheder i et godt og tæt samarbejde til en række skrappe forholdsregler for at holde den alvorlige sygdom på afstand.

Situationen viste at det ind imellem kan være svært at udstikke retningslinier, som er forståelige og som står i forhold til smittefare. Mange svineproducenter og omsættere følte de kom unødigt i klemme. Men det er jo en balancegang.

Omsætning af dyr vil vi altid have. Det gælder altså om at finde de modeller for omsætning, der udgør mindst mulig risiko og samtidig kan fungere i praksis.

"Landmanden som grænsedyrlæge". Det er et slogan, der ikke kan siges for tit.

En række nye bekendtgørelser skærper kravene til omladepladser og vask af både danske og udenlandske vogne, der køre til disse omladepladser.

Der sker også en opstramning vedr. den indenlandske omsætning, således at omladning af dyr kun kan ske på godkendte samlesteder.

I Landsudvalget ser vi gerne, at vi på et tidspunkt når til en situation,

- hvor der kun transporteres grise direkte fra besætning til besætning,
- at svineproducenter, der køber avlsdyr etablerer karantænerum,
- at omsætningen sker i stabile griseringe,
- udleveringsrum og forrum er standard,
- at slagterivognmændene ikke kommer i stalden og
- at slagteribiler ikke flytter smågrise umiddelbart efter aflæsning af slagtesvin på slagteriet

Men vi ved jo alle, at det ikke er muligt at få lavet den optimale smittebeskyttelse med et slag i dansk landbrug.

Jeg tror, at tiden arbejder for sagen, og i takt med produktionsomlægning og strukturudvikling vil vi relativt hurtigt se en udvikling i ovennævnte retning.

Transport og slagtning

I løbet af næste år vil Fødevarerdirektoratet etablere en database, hvor al omsætning af svin skal indberettes. Det er en EU-beslutning at alle medlemslande skal have dette redskab i opklaringssituationer.

Fra Landsudvalgets side har vi betinget os, at systemet skal være brugervenligt. Indberetning om flytning af slagtesvin skal kunne ske via slagteriet, og flytningen af smågrise kan klares af omsætteren. Selvkørere slipper imidlertid ikke for at indberette hver gang der flyttes smågrise.

Nye strammere regler om transporttid er på vej i EU, og eksport af slagtesøer har været et tema siden tv-udsendelsen "Den sidste Rejse". Den gav ikke et retvisende billede.

Sammen med Den Danske Dyrlægeforening og Foreningen til Dyrenes Beskyttelse har Landbrugets Veterinærudvalg besøgt en eksportstald.

Veterinærkontrollen sorterer dyrene i tre grupper:

1. egnede til langvarig transport, dvs. 8 timer til Tyskland,
2. afsendelse til lokalt dansk soslægteri og
3. eventuelt aflivning.

Det så godt ud, og den nuværende 8-timers regel er efter Landsudvalgets opfattelse fuldt forsvarlig – specielt set i sammenhæng med moderne biler med sænkbare etager, vanding og ventilation.

Det der skal til, er en grundig og kritisk vurdering fra svineproducentens side om hvorvidt et dyr kan tåle en transport. Hvis det kan, skal det også af sted. Kan det ikke, skal det aflives. Slagterierne bør også give landmanden tilbagemelding, hvis der konstateres problemer.

Slagtekapacitet

I øvrigt øges so-slagtekapaciteten nu i Danmark.

Der bør også være rigelig slagtekapacitet til slagtesvin. Med de produktionssystemer vi har og planlægger med holddrift og alt ind/alt ud, kan vi ikke acceptere at stå på ventelister over længere perioder. Staldene skal tømmes hver uge. Der skal naturligvis også være bufferkapacitet i staldene, så vi kan klare et par ugers stand still i helt ekstraordinære situationer. Men i det daglige skal det bare køre.

Det skal blive spændende at følge bygningen af det nye slagteri i Horsens. På tegnebordet ser det godt ud, og personligt er jeg godt tilfreds med at min generation af svineproducenter afleverer et nyt og topmoderne slagterianlæg videre til den kommende generation.

I det hele taget har vi set mange spændende tiltag på slagterisiden de senere år. Produktmangfoldighed, automatisering af slagteprocesserne, mv.

Foder

Mange har haft en besværlig og skidt høst. Ikke blot økonomisk, men også kvalitetsmæssigt. Vi skal derfor være opmærksomme på svampetoxiner ikke mindst i sofoderet, og der skal reserveres halm til dyrene.

I en sådan situation må dyrene gå foran kraft- varmegærker mv.

I de senere år har indkøbte fuldfoderblandinger udgjort en stigende del af foderet. Det er et paradoks!

På grund af arealkravene er svineproducenterne blevet tvunget til at dyrke en større del af kornet selv.

En hjemmeblender kan typisk blande sit svinefoder med en besparelse på mellem 5-10 øre pr. kg. For en besætning på 200 søer og slagtesvin er besparelsen 100.000 kr. årligt.

Man skal have interesse for hjemmeblenderi før man kaster sig ud i det. Det har jeg tidligere sagt fra denne talerstol. Dyrker man andre hobbyer på bekostning af hjemmeblenderiet er kontingentet dyrt betalt. Også selvom det ikke interesserer én, bør man måske endnu engang genoverveje muligheden.

Fra foderstofbranchen blev det for et par år siden sagt at prisen på færdigblandinger faldt med 10 øre pr. foderenhed uden at det var begrundet i råvarepriserne, men alene på grund af konkurrencen.

Foderstofbranchen har hentet prisfaldet hjem igen i år, godt og vel! Det må så betyde at konkurrencen er blevet mindre skarp.

Fra Landsudvalgets side er vi derfor glade for de initiativer Den lokale Svinerådgivning har taget. Både med møder om hjemmeblending og ved at formidle kontakt til de tyske foderstoffirmaer. Det er fint med konkurrence. Det er det, der bringer os alle sammen videre.

Svineproducenterne skal naturligvis stille de samme krav til de tyske blandinger som de danske blandinger mht. Salmonella, ingen vækstfremmere, indhold af næringsstoffer osv. Plantedirektoratet skal som kontrollerede myndighed udføre samme stikprøvekontrol som på dansk færdigfoder. Hverken mere eller mindre.

Tyske blandinger viser sig at indeholde mindre soja, fordi det tyske korn er mere proteinrigt end det danske. Kvælstofniveauet i de danske gødningsplaner manifesterer sig altså nu i dyrere foderblandinger med mere soja, når vi bruger dansk korn.

Som svineproducenter må vi sende regningen videre til markbruget – Også de marker vi selv ejer.

Arbejdskraft

Kampen om arbejdskraft er gået ind. Om få år kan den vise sig at være den mest begrænsende faktor for dansk svineproduktion.

Det er glædeligt med øget søgning på landbrugsskolerne. Landbruget og skolerne har selv forstærket den opsøgende indsats over for de unge og der er lavet en kampagne for fritidsjob i landbruget.

Det hilser vi velkomment i svinesektoren og der er måske behov for at gøre endnu mere. Vi skal have reklameret mere for de mange gode jobs der er i svinesektoren. Og meget gerne i samarbejde med SID, Arbejdsformidlingen og andre aktører på arbejdsmarkedet.

Vi skal være opmærksomme på, at mange af dem vi ansætter har en anden baggrund. Unge i dag har helt andre krav og forventninger til en arbejdsplads, end vi selv havde. Det skal vi tage hensyn til. Det hører med til arbejdsgiverrollen.

Nøgleord er ansvar, udfordringer, god løn, faste arbejdstider og godt fysisk og socialt arbejdsmiljø.

Landsudvalgets budget

Landsudvalget for Svin har for det kommende år et nettobudget på godt 93. mil. kr. Det er en udvidelse på 3 mio. kr. efter at det har ligget stabilt på 89-90 mil. kr. de sidste tre regnskabsår.

Budgetudvidelsen er primært begrundet i en øget indsats vedr. ammoniakfordampning og lugt.

Myndighedskontakt og information

Noget vi også prioriterer højt, er evnen til at matche myndigheder og politikere, når der laves ny lovgivning. Nogen kalder det lobbyisme; jeg kalder det for samarbejde om at skabe en funktionsdygtig sektor.

Behovet for fagligt beredskab bliver ikke mindre i fremtiden. Der dukker hele tiden nye sager op, som vi skal forholde os til.

Gode internationale kontakter er nødvendige, og dem vil vi styrke yderligere de kommende år. Det er fantastisk vigtigt at afstemme holdninger med svineproducenter i andre lande - ikke mindst i Europa.

Dynamisk brug af Internettet er et must.

I Landsudvalget har vi allerede en stærk hjemmeside, og vi vil styrke den yderligere ved løbende at kommentere aktuelle sager og lægge alt vores faglige baggrundsmateriale fra Info Svin ud på nettet.

Det vil sige fri adgang for alle svineproducenter til vores forsøgsresultater og øvrige faglige viden.

www.dansksvineproduktion.dk. Det er svineproducenternes Jubii!

Året der gik

Når jeg afslutningsvis skal gøre boet op for året der gik, så er det meget, meget positivt:

- Vores image er bedre end forventet – men vi skal have gjort op med den negative holdning til store besætninger
- Vi investerer i velfærdsstalde som aldrig før
- Vi har en stærk svinesektor i Danmark – der er ingen grund til at flytte
- Vi har en effektivitet der internationalt er i top – men der er også nogen der skal tage sig gevaldigt sammen og bruge den knowhow vi har
- Vi er et ansvarligt erhverv, der tager hånd om problemerne
- Vi har knækket kurverne vedrørende Salmonella og resistensudvikling
- Vi har en målsætning og strategi på miljøområderne. Udvidelser og nybyggeri skal primært ske væk fra beboelser
- Vi har nu politikere, som taler om miljøbelastning i stedet for antal svin
- Vi undgik mund- og klovesyge
- og vi har haft en rekordhøj notering

Alt i alt et af de rigtig gode år i dansk svineproduktion. Det kan vi godt være bekendt !

Afslutning

Selvom vi ofte har diskussioner i Landsudvalget når der skal prioriteres, må jeg overordnet sige at vi sjældent oplever den store uenighed mellem repræsentanterne fra de forskellige basisorganisationer.

Jeg vil gerne takke vores basisorganisationer - DANSKE SLAGTERIER, Landboforeningerne, Dansk Familielandbrug og Landsforeningen af danske Svineproducenter og deres repræsentanter i Landsudvalget – for endnu et år med godt samarbejde.

På Landsudvalgets vegne vil jeg også gerne takke de lokale svineproduktionsudvalg, avl og opformering, slagterierne, de offentlige forskningsinstitutioner, myndighederne, omsætterne, rådgiverne og firmaerne for indsatsen og samarbejdet. I er en vigtig del af den danske svinesektor.

Sidst men ikke mindst tak til alle landets svineproducenter og alle vores medarbejdere. Det er jeres engagement og dynamik, der gør det til en fornøjelse at holde denne beretning.

Tak for i år.